

A bethleni konszolidáció (1921-1931)

Bevezető gondolatok

- 1920. június 4-én írta alá a magyar küldöttség a trianoni békét, de csak 1921. július 31-én emelkedett törvényerőre.
- A trianoni béke jelentősen megváltoztatta az ország gazdasági szerkezetét, hiszen megszűnt az egységes piac, a munkaerő-, az áru, és a tőke szabad áramlása, a vasúthálózat. Jelentős társadalmi feszültséget hordozott az utódállamokból érkező menekültek problémája, se elhelyezésük, sem ellátásuk nem volt megoldott.
- A háború, az azt követő forradalmak, a román megszállás és a tartós blokád a területvesztéssel együtt rendkívüli visszaesést eredményezett a magyar gazdaságban. Az ország területe a korábbi közel 33%-ára, lakossága a korábbi közel 43 %-ára csökkent.
- Az Osztrák-Magyar Monarchia utolsó uralkodója, IV. Károly 1921 folyamán kétszer próbálta meg visszaszerezni hatalmát Magyarországon. A két puccsot a kormányzóhoz hű erők leverték, de az OMM utódállamai követelték a trónfosztást, ellenkező esetben támadást helyeztek kilátásba (kisantant).
- Gróf Teleki Pál kormányalakításával (1920. július-1921. április.) kezdetét vette az ellenforradalmi rendszer konszolidációja. Az új politikai elit a világháború és az azt követő baloldali forradalmak után a keresztény-nemzeti értékrendet követett. Fellépett a megerősödő jobboldali radikalizmus és tisztí különítményesek ellen éppúgy, mint a kommunisták ellen.

A tétel kifejtése

- A konszolidáció gróf Bethlen István kormányfősége idején (1921-1931) nyert erőteljes lendületet. Az egymást követő politikai fordulatok után mind a gazdaságban, mind a bel- és külpolitikában nyugalmat és kiszámíthatóságot kellett teremteni.

1. Politikai konszolidáció

- Magyarországon többpártrendszer volt, Bethlen célja a stabil parlamenti többség biztosítása. A KNEP és a Kisgazdapárt fúziójával létrehozta az erős kormánypártot Egységes Párt néven. A kormánypárt parlamenti többségét pedig az 1922-es választójogi rendelettel biztosította, hiszen a korlátozott választójog és a – törvényhatósági jogú városok kivételével – nyílt szavazás szavatolta a kormányzati akarat teljesülését.
- Az új miniszterelnök igyekezett megegyezni a legerősebb ellenzéki párttal. A Bethlen-Peyer Paktumot 1921. decemberében írta alá Bethlen István miniszterelnök és Peyer Károly, a Szociáldemokrata Párt képviselője.
 - A kormány elismerte a pártot mint politikai tényezőt, szavatolta működési feltételeit, az MSZDP pedig lemondott a rendszer radikális ellenzékének szerepköréről.
- A szélsőbaldallal és a szélsőjobboldallal szemben fellépett, a kommunista párt illegálisan működhetett csak, s a szélsőjobboldal képviselőit is igyekezett a kormánypártból kiszorítani (pl. Gömbös Gyula).

2. Gazdasági stabilizálás

- Bethlen István 1921 és 1924 között tudatosan alkalmazta a gazdaság újraindítása érdekében az inflációt. A hiperinfláció miatt azonban a lakosság elégedetlensége nőtt, ezért pénzügyi stabilizációt kellett végrehajtani.
- A stabilizációs kísérlet önerőből nem lehetett sikeres, külföldről próbáltak meg kölcsönt kérni. A Népszövetségtől 1924-ben kapott kölcsön felhasználásának felügyeletére létrejött a Magyar Nemzeti Bank (MNB) mint önálló, független pénzintézet. Népszövetségi főbiztos érkezett

Magyarországra, akit rendkívül széles jogkörrel láttak el, gazdasági és pénzügyi kérdésekben az országgyűlési végzést is felülbírálhatta.

- Az inflációt sikerült megállítani, de a gazdaság tartósabb egyensúlyának biztosítására új pénz bevezetésére volna szükség. 1927. január 1-től a pengő lett a törvényes fizetési eszköz.
- A népszövetségi kölcsön a várakozásokat felülmúlóan sikeresnek tűnt, igaz, hogy igen drágán kapta meg az ország, azonban bizalmat ébresztett a magántőkében is, mérsékelt gazdasági fellendülés indulhatott meg.

3. Külpolitikai lépések

- 1922-ben Magyarországot felvették a Népszövetségbe. Ez tette lehetővé egyrészt a gazdasági konszolidációt megalapozó kölcsönt, másrészt pedig az ország kitört a vesztesekre rótt elszigeteltségből.
- A revíziós törekvések azonban áthatották mind a kül-, mind a belpolitikát. Igen nagy lélektani hatása volt Trianonnak, a békeszerződést a magyar társadalom súlyos igazságtalansággént fogta fel, és a két világháború közötti magyar politika legfontosabb célja a béke revíziója volt.
- Bár a kormánypolitika tisztában volt azzal, hogy a revízió a közeljövőben nem valósítható meg, a magyar törekvések alátámasztására minden lehető eszközt kihasználtak. Magyarország pl. megkötötte az örök barátsági szerződést a versailles-i béke revíziójában szintén érdekelt Olaszországgal (1927).
- A külföldi kölcsönök jelentős részét az oktatás fejlesztésére használták fel, hogy alá lehessen támasztani a kultúrfölény koncepciót. Eszerint elsősorban a kulturális színvonal emelésével kell Európa és a szomszéd népek előtt bizonyítani a magyarság vezető szerepre való hivatottságát, a revízió, a történelmi Magyarország visszaállításának jogosságát. (Klebensberg Kunó)

A tétel összegző lezárása

- A Bethlen-kormány által bevezetett gazdasági reformok prosperitást hoztak, ám mivel jelentős részben külföldi tőkén nyugodtak, az ország kiszolgáltatottá vált a külgazdasági folyamatoknak. Ráadásul a kölcsönökből megvalósított befektetések jelentős része nem termelt olyan jövedelmet, ami a törlesztést lehetővé tette volna.
- Az 1920-as évek végére a legeladósodottabb ország lett Európában. Ez a tény és ennek káros következményei, majd csak a világválság bekövetkeztével válnak sokak számára egyértelművé.
- A '20-as évek közepétől jellemző gazdasági stabilitás a politikai konszolidációt is elősegítette, hiszen a szélsőségeket kiszorították a politikai életből. A korlátozott parlamentarizmus azonban mindvégig fennmaradt, hiszen az alkotmányos pártok működését is korlátozták, nem érvényesültek teljesen a szabadságjogok, erősen szűkítették a választójogot is, ami miatt a népesség jelentős hányada nem kapott politikai képviseletet.

További érdekes oldalak vagy ötletek

- A bethleni konszolidáció